

Bratři a sestry,

pro nás moderní lidi je to fascinující otázka – co bylo na počátku. Jak vznikl svět, kdy vznikl a z čeho. S rozvojem vědy lidská zvědavost jen roste. Na první pohled to vypadá, že i pro biblické autory je to to první co je zajímalo, když hned první věta Starého zákona hovoří o Bohu – Stvořiteli. Ale ono tomu tak ve skutečnosti vůbec nebylo. Dlouho se totiž vyznání Boha Hospodina bez těchto slov úplně obešlo. Pro Izraelce dodnes začínají dějiny vyvedením z Egypta a darem zákona. To je to první, co dává Božimu lidu smysl jeho bytí. Otázka jak vznikl svět, jim byla dlouho úplně cizí, jednoduše je nezajímala. To, že je Hospodin vysvobodil silnou rukou a vztaženou paží z egyptského otroctví, pro ně bylo to nejpodstatnější. Dokonce ani Ježíš nikde výslovně nemluví o stvoření světa a titul Bůh Stvořitel nepoužije ani jednou. Bůh je pro něj prostě a jednoduše Otec v nebesích – a díky němu jej takto smíme oslovovat i my. Co z toho všeho pro nás plyne ?

Jednak to, že otázka jak svět vznikl, nás jistě může zajímat. A skoro by se dalo i říci, že musí alespoň trochu zajímat každého, kdo nechce žít a nežije jen ze dne na den, kdo život jen povrchně nekonzumuje, ale přemýšlí a ptá se. Vždyť koneckonců už dávno jeden filozof pověděl, že člověka odlišuje od zvířete to, že občas vzhledne ke hvězdné obloze.

Ale teď přijde to druhé, co plyne z toho, jaké místo má v Bibli téma stvoření světa. Že totiž toto téma není pro víru prvořadé. Vědci nás mohou ohromit novými teoriemi – a nechejme je bádát o velkém třesku a lidoopech, je to jejich práce. Ale s vírou nesouvisí otázka, jak byl svět stvořen. Víra není závislá na žádné z vědeckých teorií a žádná vědecká teorie nemůže pevnou víru ani podkopat ani posílit.

Možná namítneme, že přece jen se ale o stvoření v Bibli mluví a musí to tedy mít nějaký důvod, že tam ta zpráva je. A skutečně. Ta zpráva o tom, že na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a celý ten oddíl o Božím stvořitelském díle, který následuje, vznikla zajímavým a jedinečným způsobem. Víme, že Izraelci byli odvléčeni do babylonského zajetí. To bylo zcela nové prostředí, s úplně jinou mentalitou. Tam lidé nevěděli nic o Hospodinu. Namísto toho věřili různým bájím a mýtům, které často spekovaly právě o vzniku světa a vesmíru. Slýchali třeba o krvavém souboji dvou mytologických příšer a o tom, že země je pozůstatkem tohoto zápasu. Viděli babylónany, jak se klanějí Slunci, Měsíci a hvězdám a pokládají je za božstva. Nebylo lehké se s tím vyrovnávat, ale nemohli dělat, že se jich to netýká. Museli k tomu zaujmout své stanovisko, museli se ptát – a čemu vlastně věříme my ? Uvědomili si, že tuto věc nemají

nijak zpracovanou. A tady vzniklo jejich vyznání víry. Vy babyloňané tvrdíte, že země je zbytkem těla nějaké obludy – nikoli, to Hospodin stvořil tento svět, tuto zemi, na které žijeme. To on stvořil nebe i zemi. To vše kolem nás je jeho stvoření, je to dílo jeho rukou. Hledíme na to vše právě s údivem a vděčností v srdci. A Izraelci stvořili nádherné vyznání o Božím díle, o jeho svrchovanosti a moci. Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. To je úvodní slovo, to je motto tohoto vyznání, které samo vlastně už poví to nejzákladnější. Znovu si zdůrazněme, že jde o vyznání. Není to ani přírodovědecké pojednání, ani mytologie, není to ani historický popis, nějaké pradějiny. Je to radostné vyznání, je to povolání víry, zformované jako příběh, ale snad dokonce jako báseň či píseň. Je to apel, je to výzva lidskému srdci. Takto můžeš, člověče chápat svůj život, takto mu můžeš porozumět. Biblické stvoření není jedna z hypotéz o tom, jak svět vznikl. Tak se to často předkládá. Hypotéza první je evoluce, hypotéza druhá je stvoření světa Bohem. Je to ale radostná zvěst o tom, že náš svět a náš život má svůj původ někde docela jinde nežli u nás samotných, že není dílem nějaké nečekané náhody. Původ světa a života je v Bohu.

Na počátku. Už v tomto slově je skryto mnohem víc, nežli na první poslech slyšíme. Na počátku znamená jistě jednak to, že je to dávno předtím, nežli jsme se narodili, dávno předtím, než začaly lidské dějiny, dávno předtím, nežli člověk se vůbec mohl začít ptát po svém Stvořiteli. Ale počátek, to zde není jen časová veličina. Je to i odkaz k něčemu, co je nade mnou, co je mojí hlavou, co mne přesahuje, k něčemu co je silnější nežli já. Ano, rozumíme dobře. Pán Bůh je to, kdo je dřív nežli naše myšlení, nežli náš lidský rozum.

Na tomto počátku tedy Bůh stvořil nebe a zemi. Bůh je tvůrce světa i nás lidí. To, že jsme tady, to není naše zásluha, to není náš vynález. Jsme součástí světa, který je napojen na nějaký zdroj, na nějakou energii která působí, že něco je a bude. Boží moc. Boží stvořitelství. My lidé dovedeme taky tvořit krásné věci. Úžasné věci dnes člověk dovede! Třeba to, že je možné, že sednu do auta a ono mě doveze, to je fantastické a já, poměrně značně netechnický člověk tomu asi nikdy neporozumím. Anebo jak funguje mobil či internet, tomu už neporozumím vůbec. Člověk dovede stavět města a létat do vesmíru. Člověk vyrábí, těží, buduje, obdělává. Ale na rozdíl od toho Božího díla my lidé tvoříme vždy jen z něčeho, co už tady předtím bylo. Usměrnovat síly už stvořené. Ale Boží stvoření, to je stvoření z ničeho. Z jeho ruky vše pochází a bez něj nepovstalo nic. A dokonce smíme vědět, že on o to své stvoření i nadále pečuje, stará se o ně. Stvořitel je současně ochránce. Vzpomeňme na slova žalmistova: „Pomoc mi přichází od Hospodina, který učinil nebe i zemi.“

Bůh stvořil nebe i zemi. Vše kolem nás, i to co je nám tak vzdáleno, že tam nedohlédneme. Nežli se my lidé pustíme do jakéhokoli díla, máme vědět: Ty člověče tu nejsi šéfem, nejsi šéfem ani sám nad sebou, ani nad druhými a už vůbec ne nad světem. Tvůj život je ti darován. Ti, kteří se stavějí do role šéfů

Božího stvoření, dopadnou nakonec špatně. Nějakou dobu takové velikášství může člověku procházet – ale z hlediska konečnosti a Božího soudu nemá šanci. Vyznání, že Bůh stál na počátku všeho, to je hráz proti lidské povýšenosti, pýše a zvůli. A ty člověče, který Boha jako svého tvůrce vyznáváš, proto nemůžeš žít bez odpovědnosti, bez pokory, bez ohleduplnosti vůči druhým lidem i vůči všemu stvoření, a v neposlední řadě také nemůžeš žít bez vděčnosti. A bez ochoty naslouchat Božímu hlasu, hlasu tvého Tvůrce. A Božímu hlasu lze pak naslouchat s důvěrou, nikoli se strachem a s nevolí. Jeho hlas, to je slovo života.

Bůh je věčný. To je naše víra a vyznání. To, že je věčná hmota, je svým způsobem jistě taky víra. Ale tato druhá „víra“ se od té první liší tím, že nemůže být radostným vyznáním, nelze ji vyzpívat jako chvalo zpěv. Komu by se takové vyznání adresovalo – někomu kdo není? Věčné hmotě? Jen víra v Hospodina může našemu lidskému srdci dát opravdovou radost. Pouze v té první víře je zároveň přítomna taky láska.

A ještě něco smíme na závěr povědět. Ten, který je na našem počátku, je i na konci. Když mluvíme o počátku něčeho, pak se o tom počátku dá hovořit jen v souvislosti s koncem. Ten, který měl první slovo nad celým stvořením, bude také na jeho konci. Bůh, Pán a Tvůrce bude mít taky slovo poslední. To není hrozba. To je naděje pro náš život, i pro celý svět.

Modlitba: *Pane Bože, není vždy samozřejmé vyznat, že ty jsi původce a Pán všeho. Proto ti děkujeme, že jsme tebe směli jako svého tvůrce poznat. Že jsme směli rozpoznat, že ty jsi základem všeho, základem i našeho života, a že budeš i na konci. Pro toto setkání s tebou si nás ty sám připravuj. Amen.*